

Pirolen (*Oriolus oriolus* (L.)), ynglende i Kongelunden paa Amager.

I. Jagttagelser paa Ynglepladsen.

Af ANKER TØNNESEN.

Den 26. Maj 1940 om Morgenen hørte jeg Pirolen for første Gang i Kongelunden paa Amager. Trods min Energi og store Taalmodighed lykkedes det mig ikke at se den denne Dag.

Den 9. Juni om Morgenen var Heldet med mig; jeg hørte tydeligt Hannens tretonede, kraftige og dog bløde Toner, foredraget i et meget hurtigt Tempo. Da jeg nærmede mig Stedet, holdt disse Toner straks op, og afløstes af et hæst Angstskrig, som røbede den. Dette Angstskrig eller maaske rettere Vredesraab er meget utiltalende, og det lyder, som SEVERIN PETERSEN (1905 „Vore Sangfugle“) saa rammende skriver, som Skriget af en Kat, naar man kommer til at træde den paa Foden. Pirolen er en sky og meget urolig Fugl, der ustandselig er i Bevægelse. Dens Flugt var lydløs, hurtig og i store Buer, undtagen naar den jagede en eller anden Fugl, som nærmede sig dens Domæne, saa skete det med rappe Vingeslag, som naar en Spurvehøg jager sit Offer.

Jeg satte mig paa en stor Sten (TILLISCH's Sten) i en Lysning i Skoven, og Hannen blev ved med at flyve rundt omkring en bestemt Gruppe Træer; snart lød dens hæse Skrig fra et Grantræ, snart fra et Birketræ og saa fra et Egetræ o. s. v. Jeg gav mig saa til at undersøge Kronerne i de forskellige Træer med min Kikkert, og pludselig blev jeg opmærksom paa en lys, nedhængende Bylt yderst i Kronen paa et Egetræ, som ved nærmere Eftersyn viste sig at være Reden. Den havde paa dette Tidspunkt er grøngulligt Skær. Hunnen var paa Reden, og havde ikke opdaget mig; den foretog de samme skuttende og rystende Bevægelser, som er karakteristisk for en Fugl, naar den har lagt et Æg, saa jeg antager, at den havde lagt det første Æg. Pludselig fik den Øje paa mig, og

i samme Nu forlod den Reden med nøjagtig det samme hæse Skrig som Hannens.

Reden havde Form som en dyb Kurv, og var bygget yderst i en tynd, gaffelformet Gren, som voksede ud over en Sti ca. 15 m fra Jorden.

A. VINDEBALLE fot.

Fig. 1. Rede af Pirol, anbragt i et Egetræ i Kongelunden paa Amager; fot. 18. 6. 1940. Reden ses som en mørk Plet ud for de to Pile.

Den 28. Juni om Aftenen opdagede jeg for første Gang, at der blev madet, saa deraf slutter jeg, at første Unge er blevet udklækket den 26. Juni om Aftenen. I de følgende Dage havde jeg den Glæde at iagttage de smukke Fugle travlt beskæftiget med at made deres Unger.

I dette Tilfælde var det udelukkende Hunnen som rugede. Hannen forsøgte flere Gange at lokke Magen af Reden med sine korte, bløde og kraftige Lokketoner. Det var ikke altid, at det lykkedes; men naar det endelig skete, varede det dog kun ca. 10 Minutter, saa havde hun ingen indtaget sin Plads i Reden.

Saa snart Ungerne var kommet, og Opmadningen begyndte,

ERIK JENSEN fot.

Fig. 2. Pirol-Han fodrende 3 Unger, Kongelund 7. 7. 1940. Nogle Kviste, der dækkede Reden, er fjernet.

byttede de Roller. Nu viste det sig nemlig, at Hannen var absolut den mest aktive.

Nogle Uddrag af min Rapportbog beviser ovenstaaende:

Den 4. Juli om Morgenen.

Ankom til Redetræet Kl. 6³⁵, der var ingen Fugl paa Reden. Kl. 6⁴⁸ saa jeg Ungerne strække Hals og hørte dem skrige, og i samme Øjeblik sad Hannen paa Kanten af Reden og madede dem. Kl. 7⁰² skreg Ungerne igen, og denne Gang var det Hunnen, som var der med Mad. Kl. 7⁰⁸ (6 Min.) madede

Hannen og Kl. 7¹⁷ (9 Min.) madede den igen. Kl. 7²⁵ (8 Min.) var det Hunnen som madede. Kl. 7³⁴ (9 Min.) Hannen. Kl. 7⁴² (8 Min.) Hannen. Kl. 7⁴⁷ (5 Min.) Hannen og igen Kl. 7⁵⁶ (9 Min.). Kl. 8⁰⁴ (8 Min.) kom Hunnen og madede. Kl. 8¹¹ (7 Min.) afløste Hannen, og var der med Mad igen Kl. 8¹⁷ (6 Min.) og ligeledes Kl. 8²⁴ (7 Min.).

Den 4. Juli midt paa Dagen.

Kl. 12²⁷ skreg Ungerne, og Hunnen kom med Mad. Kl. 12⁴³ (16 Min.) madede Hannen og igen Kl. 12⁵⁷ (24 Min.) samt Kl. 13¹⁵ (18 Min.). Først Kl. 13⁵³ (38 Min.) kom Hannen igen og madede. Jeg fik det Indtryk, at Fuglene døde i Middagsstunden og kun kom med Mad, naar det var højst nødvendigt.

Den 4. Juli om Aftenen.

Da jeg kom til Redetræet Kl. 19¹³, var Hannen ved at made. Da den opdagede mig, lod den sit hæse Skrig høre og fløj straks bort til et andet Træ og fortsatte Skrigeriet, samtidig med at Ungerne dækkede sig i Reden, saaledes at de ikke var synlige fra Jorden. Kl. 20⁵⁸ forlod jeg Observationsstedet, og i den Tid (1 Time 46 Min.) havde Hannen ialt madet 12 Gange, medens Hunnen nøjedes med 4 Gange.

Det var interessant at se, at naar Hunnen kom for at made, satte den sig næsten altid først i Trækronen et lille Stykke fra Reden og spejdede til alle Sider. Naar den havde forvisset sig om, at der ikke var Fare paa Færde, fløj den paa Reden. derimod spejdede Hannen først fra Redekanten. Jeg har set Fuglene made med hele Klumper af smaa, grønne Spiderlarver, grønne Larver ca. 3—4 cm lange og store Biller.

Den 11. Juli, da jeg var paa Vej til Redetræet, kunde jeg paa lang Afstand høre Hannens uafbrudte, hæse Skrig; jeg anede straks Uraad og skyndte mig derhen, og jeg saa da Hannen flyve rundt og rundt omkring Redetræet, skrigende i det uendelige. Hunnen var ingen Steder at se, og Ungerne var slet ikke synlige i Reden (der var 3 Unger). Jeg fattede Mistanke og klatrede op i Træet over Reden og konstaterede, at Ungerne var væk. Da jeg igen var kommet ned paa Jorden, og havde sundet mig lidt, saa jeg Hannen flyve hen og sætte sig paa en Gren lidt over Reden, og til min Forbavselse hørte jeg en Unge skrige, og jeg saa Hannen made den. Jeg søgte

Trækronerne efter i min Kikkert, og var saa heldig, at se Hunnen sidde ligesaa musestille i et Egetræ i Nærheden af Redetræet med de to andre Unger klemte op af sig. Jeg kunde heraf slutte, at Ungerne var fløjet ca. 3 Dage for tidligt af Reden før beregnet, og at det var den yngste af Kuldet, som opholdt sig i Redetræet og blev madet af Hannen. Den var endnu ikke i Stand til at flyve med rundt i Nabotræerne.

Fra nu af hørte mine konstante Observationer af Pirolen op, da det var vanskeligt at faa Øje paa dem. De gemte sig bort i Trækronernes tætte Løv; men jeg var dog saa heldig at se dem af og til paa mine Ekskursioner i Skoven.

Den 11. August saa og hørte jeg for sidste Gang en gammel og en ung Pirolhan udenfor Kongelunden ved Aflandshage. De opholdt sig i nogle Popler, som vokser paa en Vold nær Vandet.

Ialt har jeg haft 26 Observationsdage af Pirolen, og jeg bringer de Herrer Sv. POULSEN, F. CHRISTIANSEN og Fotograf E. JENSEN min bedste Tak. De to sidstnævnte skyldes det, at vi fik optaget en god Serie Billeder af Reden, og Hannen madende Ungerne paa denne.

Jeg haaber, at Pirolen vil komme tilbage til Kongelunden næste Aar, og at jeg finder den, saaledes at jeg kan fuldende mine Studier af denne prægtige og ejendommelige Fugl.

II. Pirolens Redebygning.

Af C. FRITHJOF CHRISTIANSEN.

Baade med Hensyn til Redebygning og Valget af Redeplads indtager Pirolen en Særstilling blandt danske Fugle. I Trækronens yderste Periferi vælger Fuglen en passende Kløft, og mellem dennes to Grene anbringes den nedhængende, kurveformede Rede. Fremgangsmaaden er, som jeg har haft Lejlighed til at konstatere det paa Petersgaard V. for Kalvehave, følgende: Fuglen henter fra Skovbunden noget sejt og bøjeligt Materiale, hovedsagelig brede, tørre Græsblade. Bladene anbringes over Grenen, slaaes et Par Gange rundt om denne; øjensynligt holdende fast med Foden, og ved Hjælp af Næbet

slaaes derefter en ganske almindelig Løkke eller Halvknode. De frie nedhængende Ender fastgøres, og saaledes fortsætter Fuglen, indtil et passende Antal „Bøjler“ danner Fæstet for den egentlige Redeskaal. Denne bygges udvendig hovedsagelig af det samme Materiale som det første Anlæg, og flettes sammen med Bøjlerne paa Kryds og Tværs med en Grundighed, som gør det meget vanskeligt at se, hvor Bøjlerne holder op

ERIK JENSEN fot.

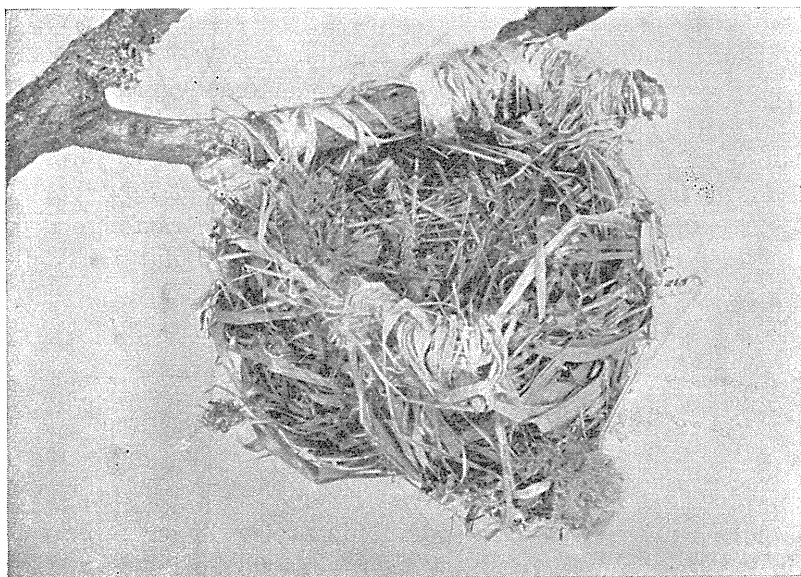
Fig. 3. Pirolreden fra Kongelund fotograferet fra Siden, efter at være nedtaget.

og Redeskaalen begynder. Om nogen omhyggelig Udføring er der ikke Tale; ganske vist findes inderst i Redeskaalen en Del Blomsterstande af Græs; men det skyldes, at der til det inderste Materiale anvendes tynde Græsstraa, som stikkes igennem indvendig fra indtil Aksets Begyndelse, hvorefter Straaet flettes ind i Reden.

Der gives individuelle Forskelligheder med Hensyn til Redens øvrige Udsmykning, men Redeplads og Byggeteknik er den samme. I stærk Blæst eller Storm kastes Grenene frem

og tilbage. Reden, som hænger i de yderste Kviste, gør Turen med, hvilket ser faretruende ud; men Materialet er sejt, og Konstruktionen viser her sin Hensigtsmæssighed, dog maa Fuglen i saadanne Tilfælde hage sig fast i Reden, da Æg og smaa Unger ellers vil blive slynget ud. Set fra Jorden synes Reden paa Grund af den Højde, hvori den hænger, overraskende lille.

Maal og Materiale for den i Kongelunden 1940 af Hr. A.

ERIK JENSEN fot.

Fig. 4. Pirolreden fra Kongelund fotograferet fra oven, efter Nedtagelsen.

TØNNESEN fundne Rede er følgende: Redeskaalens øvre Plan er nærmest en ligesidet Trekant paa $12 \times 12 \times 12$ cm. Dybden ca. 7 cm. Fæstet bestaar af brede Græsblade (Rørgræs) og en Del Traade (Tvist). Rørgræsset udgør Hovedbestanddelen af Reden, men indblandet findes nogle Basttrævler. Som yderligere Udsmykning af Reden findes yderst lidt grønt Mos, Birkebark og en stor nedhængende Klump hvid Tvist.

Lige saa kunstfærdig Reden ser ud fra Jorden, lige saa stor er Skuffelsen, naar man betragter den paa nært Hold.

Kun Konstruktionen fremtvinger Anerkendelse, ellers ser det hele nærmest sjusket og tilfældigt ud.

At ikke alle Pirolreder gør et lige saa ufærdigt Indtryk som denne, er der givet Bevis for, bl. a. ved en Rede, der findes paa Zoologisk Museum. Dette lille Mesterværk stammer fra Holsten, og afviger paa to Punkter væsentligt fra den her beskrevne. Dels er det lykkedes Fuglen at faa Redeskaalen nogenlunde cirkelformet, og dels er Redens Konstruktion skjult af et udvendigt Lag hvid og sort Uld. Det maa afgjort være en Rede af sidste Beskaffenhed, som faar SEVERIN PETERSEN til i „Vore Sangfugle“ at skrive, „som Redebygmester indtager Guldpirolen første Rang blandt danske Sangere“. Endvidere anføres i den iøvrigt udmærkede Beskrivelse af Pirolen, at Fæstet paalimes Grenen med „et gummiagtigt Spyt“; med al Respekt for den i saa mange Henseender fortræffelige Bog, tilføjes blot, at i Kongelunds-Reden var det absolut ikke Tilfældet.

Fuglelivet ved Faarup Sø.

Af HARALD CHRISTENSEN.

Til Grund for efterfølgende Redegørelse ligger mine stadige Iagttagelser og Optegnelser fra Faarup Sø i Tidsrummet Januar 1934—Juli 1936.

Søen, der ligger ca. 2 km S. for Jelling, er ca. 2,2 km² stor, og begrænses af smalle Bredder og stejle Skrænter. Paa en kort Strækning gaar en Løvskov ud til Søen. Mod S.V. findes en lille Mose, og mod Øst fortsætter Aarupdalens Enge, gennemstrømmede af Grejs Aa, hvorigennem Søen har sit Afløb. Paa hele Sydsiden og en Del af Nordsiden gaar de jævne Marker helt hen til Skrænterne.

Søen har ingen større Bundvegetation. Langs Bredderne findes enkelte Bevoksninger af Kogleaks og Tagrør.

I Redegørelsen har jeg kun medtaget de Fugle, som jeg har iagttaget paa Søen eller de tilstødende Bredder. Saaledes er f. Eks. Skovfugle, der tilfældigt har fløjet over Søen, ikke medtaget.